

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen, Bankenheten
103 33 Stockholm
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Staten och betalningarna (SOU 2023:16)

Fi2023/01259

Pensionsmyndigheten instämmer till övervägande del i utredningens förslag och bedömningar men motsätter sig ikraftträdandetidpunkt för laddningsbara korttjänster.

Det är Försäkringskassan som hanterar Pensionsmyndighetens utbetalningar av förmåner. Ett nytt utbetalningssätt via laddningsbara korttjänster kräver omfattande IT-utveckling hos båda myndigheterna och hinner inte genomföras till den 1 januari 2024. Tidpunkt för ikraftträdande i denna del behöver därför senareläggas.

Pensionsmyndigheten välkomnar utredningens förslag om att tillsätta en utredning för betalningar av socialförmåner i fredstida krissituationer och höjd beredskap. Försäkringskassan har i samråd med Pensionsmyndigheten i november 2022 med anledning av regeringens uppdrag ”Redovisning av Uppdrag att säkerställa utbetalningar från socialförsäkringen under krig och krigsfara (S2022/01531)” bland annat framfört behovet av att det tillsätts en sådan utredning.

Pensionsmyndigheten lämnar i övrigt följande synpunkter på utredningens förslag.

5.5.1 Ställföreträdarutredningen

Pensionsmyndigheten har i sitt remissvar (VER 2021–258) avseende SOU 2021:36, påtalat att det finns ett stort behov av ett nationellt ställföreträdarregister med en tillräcklig informationsbredd. Ett sådant register är en förutsättning för att myndigheter och andra aktörer ska kunna ta fram anpassade digitala tjänster för gode män och förvaltare så att de kan använda digital teknik när de utför ärenden för sina huvudmäns räkning. Det är därför angeläget att ett nationellt ställföreträdarregister kommer på plats.

11.9.6 Säkerställande av utbetalningar av sociala förmåner och andra ersättningar under höjd beredskap

Pensionsmyndigheten delar utredningens bedömning om att det måste genomföras en översyn av hur staten kan säkerställa utbetalningar av sociala förmåner vid höjd

www.pensionsmyndigheten.se

beredskap. Pensionsmyndigheten har tillsammans med Försäkringskassan anfört tidigare att det bör tillsättas en utredning som gör en grundlig analys av behovet av författningsberedskap för socialförsäkringen som helhet och dess olika förmånsslag vid händelse av krig, krigsfara och allvarliga fredstida kriser. En sådan utredning bör också analysera behovet av och möjligheter till alternativa utbetalningsformer. De skäl som talar för att regeringen bör tillsätta en utredning om socialförsäkringen vid krig, krigsfara och allvarlig fredstida kris samt förslag om vad en sådan utredning bör omfatta framgår av separat framställan (FK 2022/012527).

17.6.2 Betalningssätt för statliga utbetalningar

Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse i betalningsförordningen som reglerar utbetalning av ersättning från statliga myndigheter till enskilda. Då utbetalning till bankkonto är det mest fördelaktiga sättet för utbetalning ser Pensionsmyndigheten behov av en översyn av om det finns möjligheter för individer som nekas bankkonto att få tillgång till bankkonto med basfunktionalitet. Laddningsbara kort, när det fungerar för statliga massutbetalningar, kan vara ett alternativt utbetalningssätt för personer som inte har möjlighet att öppna ett bankkonto.

Pensionsmyndigheten ser säkerhetsrisker med förbetalda kort då någon obehörig kan komma åt kortet och nyttja det eftersom krav på identifiering saknas. Till exempel görs utbetalning från Pensionsmyndigheten till dödsbon på anvisning, där man idag behöver legitimera sig att man har behörighet att företräda dödsboet. Med förbetalda kort upphör den kontrollen och någon legitimering kommer inte att krävas. De som uppbär ersättning från Pensionsmyndigheten kan ha praktiska eller kognitiva utmaningar med att hantera koder. Pensionsmyndigheten förordar därför att det blir en anpassad övergång så att de personer som har valt att få sin utbetalning på anvisning får tillräckligt med tid att anpassa sig till nya/nytt utbetalningssätt. Pensionsmyndigheten förordar därför att ikraftträdandet senareläggs bland annat för att genomföra riktade informationsinsatser till berörda grupper.

Pensionsmyndigheten konstaterar att en implementering av laddningsbara kort kommer att medföra kostnader för myndigheten men har inte haft möjlighet att i detalj beräkna dessa eftersom Försäkringskassan är vår utbetalningsleverantör.

17.6.3 Kontinuitet i statens betalningar

Pensionsmyndigheten instämmer i förslaget att rätt att meddela föreskrifter ska införas, men det är viktigt att det görs tydligt att det övergripande ansvaret för kontinuitet i och sammanhållandet av de statliga betalningarna ligger kvar hos Riksgälden och inte förs över till enskilda myndigheter. Riksgälden kan då också stå för en helhetssyn på statens betalningar och förmågan till kontinuitet. Riksgälden, som en stark och sammanhållande part, har förutsättningar att skapa bättre lösningar än enskilda myndigheter kan åstadkomma var för sig.

Riksgälden behöver, utöver att upphandla fler ramavtalsbanker, även utveckla och tillhandahålla system och infrastruktur för att myndigheterna ska kunna ha alla nödvändiga kopplingar till flera ramavtalsbanker på plats samtidigt.

Pensionsmyndigheten ser framför sig att detta riskerar att bli svårmanövrerat och innebära praktiska problem att snabbt växla mellan banker. Vår dagliga fondhandel och betalningar i många olika valutor behöver säkerställas med samtliga ramavtalsbanker.

När det gäller utbetalning av pensioner och andra förmåner är vi beroende av Försäkringskassan, som vår utbetalningsleverantör, och hänvisar därför också till deras yttrande i frågan.

19.3 Konsekvenser av utredningens förslag

19.3.1 Nytt mål och breddade statliga insatser för att alla i Sverige ska kunna göra betalningar

Pensionsmyndigheten instämmer i utredningens bedömning att regeringen bör ge en eller flera myndigheter i uppdrag att systematiskt utvärdera statliga insatser och lämna rekommendationer om hur sådana bör utformas.

Hösten 2022 upphörde Kassagirot med sina betaltjänster vilket gör det svårt för personer som inte använder digitala tjänster. Det finns ett stort behov i samhället att ha tillgång till de grundläggande betaltjänster som Kassagirot tidigare kunde erbjuda så vi välkomnar att staten ser vidare på hur detta kan utformas. Det är särskilt angeläget för flera av de grupper som uppbär ersättning som administreras av Pensionsmyndigheten.

20.1 Ikraftträdandebestämmelser

De nya lagarna och övriga lagförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

Pensionsmyndigheten motsätter sig ikraftträdandet 1 januari 2024.

Pensionsmyndigheten har ett beroende till Försäkringskassan som är betalningsleverantör, utifrån Pensionsmyndighetens utbetalningsuppgifter. Att lägga till stöd för ett nytt utbetalningssätt kräver omfattande IT-utveckling hos båda myndigheterna i form av t.ex. förändrade gränssnitt och API: er (Applikation Program Interface) för inhämtning och registrering av utbetalningsuppgifter.

Detta yttrande har beslutats av vikarierande generaldirektör Kajsa Möller efter föredragning av redovisningschef Nils Stenmark. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Lena Aronsson, controller Birgit Axelsson, saksakexpert utbetalning Yvonne Lindgren samt jurist Monica Nilsson deltagit.

Kajsa Möller

Nils Stenmark